

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.16, november 2020

Indledningen er redigeret af Vibeke A. Pedersen og Jon Tafdrup

Tilsyn ved dr.phil. Jes Fabricius Møller

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

Indledning til “Den udödelige Danne-Konge”

ved Kirsten Vad

Indhold

- 1 Anledning
- 2 Den udödelige Danne-Konge
- 3 Lænkerne løses
- 4 Kongedigtet
- 5 Anvendt litteratur

1 Anledning

Den 28. januar havde Frederik 6. fødselsdag, og i 1833 kunne han også fejre sit 25-årsjubilæum som konge. I den anledning skrev Grundtvig digtet “Den udödelige Danne-Konge”, som udkom den 20. januar 1833 i tidsskriftet *Den Nordiske Kirke-Tidende*.

Frederik 6. var blevet konge over Danmark-Norge i 1808, men havde allerede siden 1784 haft regeringsansvaret som kronprinsregent, og han havde dermed siddet ved magten næsten hele Grundtvigs liv. Anledningen til digtet omtales i strofe 12, hvor kongens kommende 50-årsjubilæum som regent det efterfølgende år også nævnes.

2 Den udödelige Danne-Konge

Digtet er en hyldest til kongen – ikke blot den siddende Frederik 6., men til alle historiens danske konger. Ifølge Helge Toldberg karakteriseres de danske konger hos Grundtvig dels ved “nogenlunde fælles ‘kongelige’ træk, saa man hos den enkelte repræsentant ubeset venter ættens bedste egenskaber, dels ved, at alle betydelige

konger lever i mindet” (Toldberg 1950, s. 204).

Det er de fremragende og store regenter, som huskes individuelt og “opfattes som regerende langt ud over deres egen tid”, hvilket gælder sagnkongerne Skjold, Rolf Krake og Frode Fredegod, samt Christian 4. og den siddende konge Frederik 6., som alle nævnes i digtet (Toldberg 1950, s. 204).

Som titlen og de gentagne vers “Og det er vor Tro paa de *Danske Øer*, / At Kongen, vor Fader, Han aldrig dør” hentyder til, anser Grundtvig kongen som udødelig. Dette motiv kobler Grundtvig sammen med sagnet om Frode Fredegod, hvis regeringstid var så fredelig, at den kaldes frodefreden. Efter sin død blev Frode kørt rundt i landet af sine mænd for at foregive, at han stadig var i live, således at fjenderne ikke ville angribe (Saxo 2005, 5. bog, kap. 16,3). Ifølge digtet lever kong Fredegod “videre i den danske kongerække, uanset at de enkelte konger er gået/går i graven” (Bugge 2003, s. 40).

At kongen ikke dør, men i stedet genopstår ved et tronskifte, beskrives i strofe 11. Her skal kongen, ligesom fugl Fønix, fortæres af flammer for at genrejse sig forynget af asken. Dette kaldes af Toldberg en Fønixinkarnation (Toldberg 1950, s. 213). Således vil tidligere kongers egenskaber leve videre i den efterfølgende konge.

Kongen som fader introduceres i første strofe, og “Titlerne ni”, som nævnes i strofe 2, hentyder til de ni forudgående protestantiske regenter. Trods paven (af lat. ‘papa’) kunne kongen også regnes for fader under katolicismen – romerkirken havde altså aldrig knægtet de danske kongers suverænitet (strofe 2).

3 Lænkerne løses

Digtets mottostrofe er hentet fra *Lokes ordstrid* (oldisl. *Lokasenna*), der er en del af *Den ældre Edda*. Strofen beskriver Frej, som ønsker at løse “De Lænke-Bundne”, hvilket også er et tema i Grundtvigs digt, hvor forskellige lænker, som kongen og folket har været underlagt, beskrives.

Statsomvæltningen i 1660 – hvor enevælden blev indført og håndfæstninger afskaffet – gjorde kongen fri til at regere, som han ville (strofe 6). Folket fik gavn af dette, da kongen i slutningen af 1700-tallet havde løst “de *Sortes*” og “de *Hvides Baand*” (strofe 7). Her hentyder Grundtvig til Stavnssbåndets ophævelse i 1788 og forbuddet mod slavehandel, som blev indført i 1792 med virkning fra 1803. Disse blev indført, mens Frederik 6. var kronprinsregent.

I strofe 9 antyder Grundtvig, at ligesom Rom ikke blev bygget på en dag, kan man heller ikke forvente, at kongen løser alle “Tyngsels-Baad” på en gang. Ifølge K.E. Bugge kan denne strofe læses som en kommentar til den begyndende danske debat om slaveriets ophævelse (Bugge 2003, s. 40). Grundtvig havde i 1829-1831 besøgt England tre gange, og han holdt sig orienteret i landets debatter. I 1833 diskuterede man netop slaveriets ophævelse i England, og i september samme år blev ophævelsen vedtaget. Bugge læser Grundtvigs strofe “som en advarsel imod at forhaste sig”, man kan derimod roligt lade kongen håndtere sagen (Bugge 2003, s. 41).

Læs mere

Året efter kunne Frederik 6. fejre sit 50-års regeringsjubilæum. Grundtvig skrev i denne anledning digtet “Gylden-Aaret”, hvor begivenhederne i 1788 og 1792 beskrives indirekte (se Bugge 2003, s. 41 f.; indledningen til “Gylden-Aaret” kan læses [her](#)).

4 Kongedigtet

Grundtvig skrev digte til og om danske regenter gennem det meste af sin levetid. Selv om der ikke var et nært forhold mellem Grundtvig og Frederik 6., var Frederik 6. den konge, som han hyldede mest uforbeholdent i sine digte (Schmidt-Madsen 2014, s. 158 f.). Det var vigtigt at holde sig på god fod med regenten under enevælden, og derfor var produktionen af kongedigte også størst i denne periode. Efter grundlovens indførelse i 1849 blev magtbalancen ændret, og kongerøgelse blev mindre relevant (Schmidt-Madsen 2014, s. 156).

Digtet fremhæver ikke nogen personlige egenskaber ved Frederik 6., men er nærmere en generel hyldest af de danske konger og Grundtvigs patriotiske kærlighed til dem.

5 Anvendt litteratur

- Bugge, Knud Eyvin (2003) *Grundtvig og Slavesagen*. Aarhus.
- Grundtvig, N.F.S. (1834) “Gylden-Aaret” i *Den Nordiske Kirke-Tidende*, nr. 4, 26. januar, sp. 49-62. København.
- Saxo Grammaticus (2005) *Gesta Danorum*, udg. Karsten Friis-Jensen & Peter Zeeberg, bind 1-2. København.
- Schmidt-Madsen, Michael (2014) “Kongedigtet” i *Ved lejlighed. Grundtvig og genrerne*, red. Sune Auken & Christel Sunesen, s. 156-187. Hellerup.
- Toldberg, Helge (1950) *Grundtvigs symbolverden*. København.